

การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
**The Strategic Management Processes of Administrators in the Secondary
Educational Service Area Office Phichit**

ณัฐพร ละม้ายแข และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Natthaporn Lamaikhae and Tatsana Sripadta
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: natthaporn.l@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูจำนวน 278 คน ได้มาจากรีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกชั้น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ชั้นการกำหนดกลยุทธ์ ชั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ชั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และชั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กระบวนการ; การบริหารเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare the strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit. The sample group consisted of 278 teachers selected by stratified random sampling. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.98. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test independent samples.

The research findings were as follows:

1. The strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit, was overall and each individual aspect at a high level, strategy formulation, strategy implementation, strategy evaluation and control and environmental scanning.
2. The comparison of the strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit, classified by sex and working experience, overall, not significantly differences.

Keywords: Processes; Strategic Management; Administrators

บทนำ

สภาพการจัดการศึกษาของไทยเรานั้น จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารระดับสูง มีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้บริหารสูงสุดของประเทศ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2563 ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 2 เมษายน 2563 กำหนดไว้ชัดเจนว่า ให้ สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา โดยได้กำหนดเป้าหมาย หลักการ เนื้อหา กระบวนการจัดทำ และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่สถานศึกษาต้องคำนึงและนำไปปฏิบัติ ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุน และร่วมพัฒนาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือจำเป็นของสถานศึกษาในการ สื่อสารกระบวนการดำเนินการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในองคาพยพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดย แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสะท้อนการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่เป็น นันทามติของผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้รับโอกาสของการจัดการศึกษาและผู้ส่งเสริม

สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 5)

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยมีผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร เพราะผู้บริหารเป็นผู้วิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษา กำหนดทิศทางการทำงาน วางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมาย โดยการทุ่มเทพลังกายและความคิดอย่างเต็มความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม รอบรู้ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สอดคล้องกับ วินัย ดิสงส์ และถวัลย์ มาศจรัส (2553 : 5) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพจึงจำเป็นต้องคิดค้น และสร้างสรรค์วิธีการบริหารที่มีทิศทางชัดเจน มีกรอบของการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริง และเหมาะสมกับระยะเวลา ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ คือการบริหารเชิงกลยุทธ์นั่นเอง

การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมขบวนการทางองค์กร (Organizational process Innovation) ทางการบริหาร ซึ่งเป็นขบวนการที่เพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถของการจัดการองค์กรให้สูงขึ้น เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนา ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยเฉพาะในสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรไม่หวังผลกำไรก็สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ เพื่อให้การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ประสบผลสำเร็จสอดคล้องกันทั้งกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเน้นการนำกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่มีอยู่ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การสร้างแผนแม่แบบในการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการประเมินสถานการณ์ขององค์กร เพื่อให้เห็นช่องว่างของความแตกต่างระหว่างองค์กรในปัจจุบันกับองค์กรที่ควรจะเป็นในอนาคต หลังจากนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร เพื่อที่จะนำจุดแข็งขององค์กรมาผลักดันการพัฒนาองค์กร โดยมีกลไกการควบคุมทิศทางที่แน่นอน โดยเน้นที่เป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก สาเหตุที่องค์กรจะต้องมีการพัฒนาเพื่อช่วยให้หน่วยงานมีภาวะเบียดน้อยลง และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจัดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร มุ่งเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ สนับสนุนให้ทำงานร่วมกันระหว่างแผนกเพื่อเป้าหมายขององค์กรที่สูงขึ้น (เบญจมาศ ต้นสูงเนิน, 2561 : 319)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามจุดเน้นและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในรอบปีที่ผ่านมาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานและสาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ ซึ่งจากผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารจัดการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับ ดี แต่มีผลการพิจารณาในประเด็นที่ 3 การใช้แผนเป็น

เครื่องมือในการบริหารและการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ พอใช้ และมีผลการพิจารณาในประเด็นที่ 6 การนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ ปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41, 2563 : 56) ทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดวางแผนและดำเนินการตามแผน อีกทั้งไม่มีการนำผลการดำเนินงานของปีที่ผ่านมา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งประเด็นข้อบกพร่องดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารโดยตรง เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จจึงต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคมาวิเคราะห์หาสาเหตุ ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และต้องมีการติดตามประเมินและควบคุมเพื่อให้เกิดการบริหารที่เป็นระบบและมีคุณภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อันจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 989 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 278 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางเครจซ์มอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random

Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 4 ชั้น รวมทั้งสิ้น 38 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุ โดยการส่งหนังสือและแบบสอบถามทางไปรษณีย์แนบของพร้อมติดแสตมป์ เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่งคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 30 โรงเรียน รวม 278 ฉบับ
3. ติดตามแบบสอบถาม โดยติดต่อจากผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียน ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.56

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

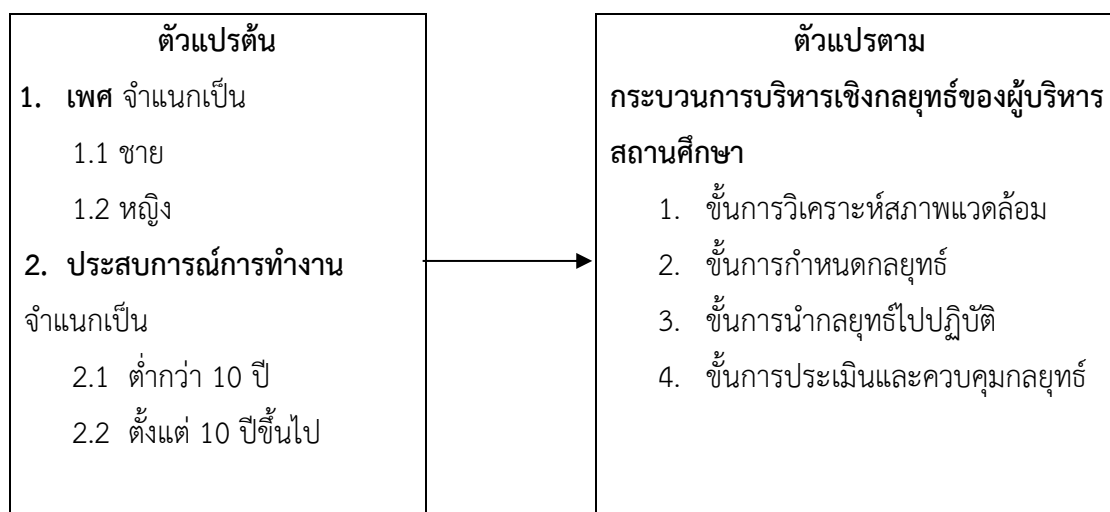
ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย

- 1.00-1.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
- 3.1 เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)
- 3.2 เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิจิตร ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นการกำหนดกลยุทธ์ ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ดังภาพประกอบ

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	จำนวนครู (n=249)		ระดับการบริหาร เชิงกลยุทธ์
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.27	0.49	มาก
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.33	0.50	มาก
3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.33	0.46	มาก
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.31	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย		4.31	0.44	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นการกำหนดกลยุทธ์ และขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{x}=4.33$) รองลงมา ได้แก่ ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ($\bar{x}=4.31$) และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ($\bar{x}=4.27$)

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ค่าที (t-test independent samples) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย (n=86)		หญิง (n=163)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.19	0.41	4.32	0.52	1.980*	.049
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.23	0.43	4.37	0.52	2.292*	.023

3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.27	0.39	4.36	0.50	1.434	.153
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.35	0.45	4.29	0.53	0.940	.348
รวมเฉลี่ย		4.26	0.36	4.33	0.47	1.371	.172

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายชั้น พบว่า ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และขั้นการกำหนดกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 10 ปี (n=109)		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (n=140)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.19	0.53	4.34	0.44	2.413*	.017
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.33	0.54	4.32	0.46	.209	.835
3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.26	0.48	4.38	0.45	2.020*	.044
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.24	0.53	4.37	0.48	2.018*	.045
รวม		4.26	0.48	4.35	0.40	1.685	.094

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายชั้น พบว่า ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น พบว่า อยู่ในระดับมากทุกชั้น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ชั้นการกำหนดกลยุทธ์ ชั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ชั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และชั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา กำหนดกรอบและทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการตัดสินใจและการกำหนดวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบัน สามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติจริงกับผลการดำเนินงานที่ต้องการ อีกทั้งช่วยลดความเสี่ยงและเป็นการสร้างความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในการรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ พันธุ์โพคา (2558 : 94) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พงษ์ดนัย ศรีวิเชียร (2558 : 97) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

2.1 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ บุคลากรครูเพศชายและเพศหญิงได้มีส่วนร่วมในการกระบวนการวางแผนและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เข้าใจภาระงานตามกระบวนการในแต่ละขั้นของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทำให้บุคลากรครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์มะณี สงวนพฤกษ์ (2558 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ในอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ดนัย ศรีวิเชียร (2558 : 116) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีความรู้ความสามารถ และมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างเต็มที่ภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคลากรครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุวรรณ สุวณโณ (2560 : 76-77) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลีฮะ สาแล (2559 : 129) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขึ้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรจัดการประชุมชี้แจงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกชั้นของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ พันธุ์โพธา. (2558). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชาลีฮะ สาแล. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เบญจมาศ ต้นสูงเนิน. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 2 (1), 319.
- พงษ์คณัย ศรีวิเชียร. (2558). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระสุวรรณ สุณณโณ. (2560). การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทร์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตน์มะณี สงวนพฤษ. (2558). กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ในอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วินัย ดิสสงค์ และถวัลย์ มาศจรัส. (2553). การบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ ตัวอย่างนวัตกรรมทางการบริหาร และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ *Best Practices*. กรุงเทพมหานคร: เป็นภาษาและศิลปะ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (2563). รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กำแพงเพชรและพิจิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง.